

Kentleşmenin bir göstergesi de artık sadece **"bakma"** eyleminin insan yaşantısında kendine yer bulması ve modern insan kişiliğinin bir yapıtaşı haline gelmesi olsa gerek. Modernlik biraz da seyretmektir.

İş bölümünün artması ve insanın, hayatını sürdürmek için gerekli olan her eylemi yapma zorunluluğundan kurtulmasının bir yan ürünüdür bu durum. İnsan hayatı için gerekli olan **"şeylerin"** topluluk içinde üretilmeye başlanmasıyla hiçbir şey yapmadan, üretmeden de yaşayabilme olanağı doğmuştur. Belki de kadim zamanlardan bu yana sadece dinsel güçten dolayımlanan yöneticiliği elinde bulunduranlara özgü bir durum olan hiçbir şey yapmadan da yaşayabilmek, modern dönemle birlikte sıradan insanın da yararlanabileceği bir fırsata dönüşmüştür. Modern öncesinin üretime katılmadan ürünü paylaşabilme hakkına sahip olan dini/siyasi yöneticilerinin de sonuçta bir işleri ve işlevleri vardı: Öyle ya da böyle düzenin sürmesinin koruyucusu ve denetleyi-cisiydiler. Oysa modern dönem ve kentleşme sürecinde işbölümünde hiçbir görevi ya da rolü olmadan da yaşayabilme olanağı ortaya çıkmıştır.

Aklımıza ilk anda sermaye sahipleri, rantiyeciler vb gibi toplumun asalakları gelebilir, ama söz konusu edilen bu kişiler değil bir kişilik özelliği. Eylemsizce bakabilme etkinliği. Yapmak yerine bakmakla yetinme durumu. Olup bitenleri bir seyirci olarak izleyip yorum yapmak, çözümlemek, eleştirmek ancak hiçbir durumda eylemde bulunmamak hali.

Sözgelimi ülkedeki okuryazarlık ve çağdaş eğitim sorunlarıyla ilgili her haberi okumak, her tartışmada bir fikri olmak ama bu sorunun aşılması için yapabileceği hiçbir şeyi yapmamak hali. Aynı apartmanda oturduğu komşusunun yetişmekte olan genç çocuklarına okumaları için kitap hediye etmek bile bir eylemdir; kapıcının karısına okuma yazma öğretmeye çalışmak da öyle. Bunlar çok çok basit ve hatta naif bulunabilecek örnekler ama yapılmıyor ve **"canım ne işe yarayacak ki"** gibi tepeden bakışla karşılanıyor. Şu içi boşaltılmış **"denizyıl-dızlarını denize atan adam"** hikâyesi değil mesele; eylemek yerine bakmanın kolaycılığı.

Bu hali yabancılaşma kavramıyla açıklamak da çok mümkün değil gibi. Çünkü aslında bakıp duranların hemen çoğu aslında ne yapılması gerektiğini biliyorlar. Şu bitmek bilmeyen sol içi tartışmalar için de aynı durum söz konusu değil mi? Herkes doğru olanın ne olduğunu söyleyip sonra olan bitene bakmak ve konuşmak dışında bir eylemde bulunmuyor.

Hep birlikte konuşmaya kaçarak eylemden uzak duruluyor. Aslında yapılması gerekeni bilmeye karşın bakmakla yetinmenin ardında ne yatıyor olabilir? Galiba burada yabancılaşma değil, umutsuzluk ve korku belirleyici. Kapitalizm öyle büyük ve yok edici, dönüştürücü bir güç olarak yerleşmiş ki zihinlere, dünyanın bir yönü, karşı konulamaz bir gidişi olduğu ve önüne çıkan her şeyi

ezip geeeine olan sarsılmaz inanç sadece seyretmekle yetinmeye hatta bu yolla kendini korumaya neden oluyor.

Çünkü eylem risklidir ve vazgeçmeyi de gerektirir. Neyden vazgeçmek? Elimizde olandan tabi ki. Bu ister artık kurumuş bir aşk olsun ister ruhumuzu körelten bir iş ya da içinde boğulduğumuz bir ev: Bunlar bile eylediğinde ne olacağını bilmediğinde, emin olmadığında, güvenceler verilmediğinde, bunalsa da güvenli olan durum ve yerlerdir. Modernlik biraz da sonu bilinmeyen yolculuklardan korkmak, serüvenlerden uzak durmak demektir.

Eylem, doğası gereği serüvendir oysa zamanın ruhu, serüven yerine **"her şey dahil, paket programları"** kredi kartı taksidiyle satın alıp sonra yuvaya dönme imkânını tercih ettirmektedir. Zamanımızın en büyük kadercileri orta sınıftır, onlar kadere karşı gelinemeyeceğini dindarlardan daha çok içselleştirmiş durumdalar.